

Rapport

Projectnummer: 354862

Referentienummer: SWNL0214318

Datum: 13-10-2017

Verkenndend natuuronderzoek Bosje van Klompe

Oriënterend onderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor natuur

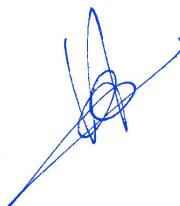
Definitief

Verantwoording

Titel	Verkennd natuuronderzoek Bosje van Klompe
Subtitel	Verkennd onderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor natuur
Projectnummer	354862
Referentienummer	SWNL0214318
Revisie	
Datum	13-10-2017

Auteur(s)	John van Vliet
E-mailadres	john.vanvliet@sweco.nl

Gecontroleerd door	Arjen Poelmans
Paraaf gecontroleerd	

Goedgekeurd door	Maarten Mouissie
Paraaf goedgekeurd	

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
1 Inleiding	5
1.1 Kader van het onderzoek.....	5
1.2 Ligging plangebied en voorgenomen activiteiten	5
1.2.1 Ligging plangebied	5
1.2.2 Projectbeschrijving	6
2 Wet natuurbescherming: Natura 2000-gebieden.....	7
2.1 Toetsingskader	7
2.2 Inventarisatie	8
2.3 Analyse van de mogelijke effecten	9
3 Wet natuurbescherming: soortenbescherming.....	10
3.1 Toetsingskader	10
3.2 Methode	11
3.3 Voorkomende ecotopen.....	12
3.4 Planten	12
3.5 Zoogdieren	12
3.6 Vogels	13
3.7 Overige soortgroepen	14
4 Natuurbeleidskaders	15
4.1 Toetsingskader	15
4.2 Natuurnetwerk Nederland	15
5 Conclusies	17
5.1 Wet natuurbescherming.....	17
5.1.1 Wet natuurbescherming: onderdeel Natura 2000-gebieden	17
5.1.2 Wet natuurbescherming: onderdeel soortenbescherming.....	17
5.2 Natuurbeleidskaders	17

Samenvatting

Stichting Het Zeeuwse Landschap is voornemens om een bestaand natuurgebiedje ten dele om te vormen van een akker en een voormalig productiebos naar een open kreeklandschap. Het betreffende plangebied ligt bij Natura 2000-gebieden en in en om het plangebied kunnen beschermde natuurwaarden aanwezig zijn. Omdat de voorgenomen ontwikkelingen gevolgen kunnen hebben voor beschermde planten, dieren en gebieden, is het belangrijk om de eventuele effecten op natuurwaarden op voorhand in beeld te brengen. Sweco Nederland B.V. heeft het voornemen op verzoek van Het Zeeuwse Landschap aan de volgende wettelijke kaders en beleidsdocumenten getoetst:

- wet natuurbescherming (individuele soorten);
- wet natuurbescherming (Natura 2000-gebieden);
- provinciaal beleid (Natuurnetwerk Nederland).

Voor deze ecologische toets heeft Sweco Nederland B.V. een verkennend natuuronderzoek uitgevoerd, bestaande uit een bureaustudie en een oriënterend veldbezoek. De uitkomst van dit verkennend onderzoek is dat in het plangebied beschermde natuurwaarden aanwezig of te verwachten zijn. Het gaat daarbij om algemene broedende vogelsoorten, een soort beschikkend over een jaarrond beschermde nestplaats, enkele vleermuizen en verschillende algemene zoogdiersoorten. Van vertegenwoordigers van andere, al dan niet zwaarder, beschermde soorten (beschermde niet vrijgestelde soorten, beschermd conform art. 3.5 en 3.10 en beschermde vrijgestelde soorten beschermd conform art. 3.10) zijn geen of hooguit incidenteel exemplaren te verwachten. Rekening houden met de aanwezige natuurwaarden is goed mogelijk, maar vraagt om enkele preventieve en mitigerende maatregelen en een beperkt aanvullend onderzoek naar vleermuisverblijfplaatsen. Of vervolgstappen, in de vorm van nader effectonderzoek en nadere procedures, nodig zijn is afhankelijk van de uitkomsten van het aanvullend onderzoek naar vleermuisverblijven. Uitkomst van dit onderzoek is dat het nemen van preventieve maatregelen kan volstaan, tenzij uit het nader onderzoek blijkt dat het aanvragen van een ontheffing Wet natuurbescherming gericht op het mogen verwijderen van een vleermuisverblijfplaats noodzakelijk is.

1 Inleiding

1.1 Kader van het onderzoek

Sweco Nederland B.V. toetst projecten of handelingen aan de wet- en regelgeving voor natuur. Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden.

De natuurbescherming in Nederland bestaat uit de volgende kaders:

- wet natuurbescherming:
 - Natura 2000-gebieden;
 - soortenbescherming;
- natuurnetwerk Nederland (NNN) en beschermde gebieden buiten het NNN zoals weidevogelleefgebieden, akkervogelgebieden en ganzenfoerageergebieden.

Het verkennend onderzoek richt zich op het verkrijgen van een eerste inzicht in de mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden in en om het plangebied. Daarna onderzoeken wij de mogelijke vervolgstappen die moeten worden genomen met betrekking tot soortgerichte inventarisaties, nader effectonderzoek en nadere procedures. Het verkennend onderzoek is de eerste stap in de procedure. Afhankelijk van het resultaat moeten eventueel enkele vervolgstappen worden doorgelopen. Voor deze beknopte afweging is gebruik gemaakt van het reeds uitgevoerde voorwerk, vastgelegd in het Investeringsplan Bosje van Klompe (Het Zeeuwse Landschap, 2016). Voor meer achtergrondinformatie over het voornemen verwijzen wij hier naar dat document.

1.2 Ligging plangebied en voorgenomen activiteiten

1.2.1 Ligging plangebied

Het plangebied van 8,3 hectare ligt aan de noordzijde van Sint Philipsland, tegen de dijk langs de Oosterschelde (hier het Slaak). De andere zijden van het plangebied grenzen aan agrarische percelen. Ruim de helft van het oppervlak bestaat uit populierenbos. Het andere deel binnen de begrenzing bestaat uit een perceel dat nog in agrarisch gebruik is. De ligging van het plangebied en een indruk van de situatie ter plaatse zijn weergegeven in de figuren 1.1, 1.2 en 1.3.

Fig. 1.1 Overzicht ligging plangebied in de omgeving (bron: Investeringsplan Bosje van Klompe)

Fig. 1.2 Begrenzing plangebied (bron: Investeringsplan Bosje van Klompe)

Fig. 1.3 Impressie plangebied

1.2.2 Projectbeschrijving

De voorgenomen werkzaamheden ten behoeve van herinrichting van het Bosje van Klompe bestaan uit:

- het verwijderen van een deel van de populieren (4,0 ha);
- het plaatsen van rasters;
- het verlagen van het maaiveld;
- het herprofilen van het terrein;
- het omvormen en consolideren van het te handhaven bosgedeelte;
- het aanplanten van bomen en struiken.

De inrichtingsmaatregelen zijn weergegeven in het ruimtelijk overzicht in figuur 1.4 en worden nader toegelicht in het Investeringsplan Bosje van Klompe dat ten grondslag ligt aan deze afweging.

Figuur 1.4 Overzicht inrichtingsmaatregelen (bron: Investeringsplan Bosje van Klompe)

Mensen, materiaal (grond, hout) en materieel worden via bestaande wegen aan- en afgevoerd. Voor de werkzaamheden worden de gebruikelijke middelen ingezet, zoals een harvester, een graafmachine, dumper(s) en transportmiddelen. De werkzaamheden zullen volgens de voorgenomen planning plaats vinden in het 4^e kwartaal van 2018 en het 1^e kwartaal van 2019 en worden op werkdagen tussen 07.00 en 19.00 uur uitgevoerd.

2 Wet natuurbescherming: Natura 2000-gebieden

2.1 Toetsingskader

De Wet natuurbescherming heeft als doel het beschermen van Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) in Nederland. Projecten of handelingen die negatieve effecten op de doelstellingen van deze beschermde gebieden kunnen hebben, zijn in beginsel niet toegestaan. In dit kader is ook toetsing nodig van effecten in het kader van de externe werking van toepassing. Bij de toetsing aan effecten kunnen de volgende procedurevarianten van toepassing zijn:

- geen nader onderzoek noodzakelijk: effecten kunnen op voorhand worden uitgesloten (er zijn geen Natura 2000-gebieden in de omgeving aanwezig);
- voortoets: effecten kunnen niet op voorhand worden uitgesloten;
- verslechteringstoets: effecten kunnen op basis van de Voortoets niet worden uitgesloten, significantie hiervan wel;
- passende beoordeling: significantie van effecten kan op basis van de Voortoets of Verslechteringstoets niet worden uitgesloten;
- ADC-toets: indien significantie van effecten op basis van de Passende beoordeling niet kan worden uitgesloten. Aangevoerd dient te worden dat er geen alternatieven zijn met minder effecten, er sprake is dwingende redenen van groot openbaar belang en in compensatie is voorzien.

Indien negatieve effecten op Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten is in ieder geval een vergunning noodzakelijk op grond van artikel 2.7 Wet natuurbescherming.

Per 1 januari 2015 is het Programma Aanpak Stikstof (PAS) van kracht. Het PAS maakt onderdeel uit van de Wet natuurbescherming. Vergunningverlening voor Natura 2000-gebieden bij een toename aan stikstofdepositie is gekoppeld aan het PAS.

Dit programma is via het Besluit PAS in de Wet natuurbescherming verankerd. In de Regeling PAS zijn de volgende te volgen procedureregels vastgelegd ten aanzien van nieuwe projecten en/of andere handelingen:

- toename van minder dan 0,05 mol N/ha/jr: geen vergunning en geen melding nodig;
- toename van 0,05-1 mol N/ha/jr: geen vergunning nodig, een melding volstaat*;
- toename van meer dan 1 mol N/ha/jr: vergunning nodig.

* Wanneer een melding volstaat (bij 0,05 mol N/ha/jr of bij 1 mol N/ha/jr) hangt af van de beschikbare ontwikkelingsruimte voor het betreffende Natura 2000-gebied.

Voor het uitvoeren van de stikstofberekening dient gebruik te worden gemaakt van het modelprogramma Aeries calculator. Bij een melding of vergunningaanvraag dient deze berekening te worden bijgevoegd. Bij een vergunningaanvraag zal door het bevoegd gezag worden bepaald of er nog ontwikkelingsruimte beschikbaar is voor de toename van stikstof voor de betreffende habitattypen of soorten¹. Op basis daarvan zal worden bepaald of een vergunning kan worden verleend.

2.2 Inventarisatie

Voor de inventarisatie van Natura 2000-gebieden is onder meer gebruik gemaakt van de gebiedendatabase van het ministerie van EZ. Hieruit blijkt dat het plangebied zelf geen deel uit maakt van een Natura 2000-gebied. Het plangebied grenst direct aan het Natura 2000-gebied 'Oosterschelde'. Op een afstand van twee kilometer ligt het Natura 2000-gebied 'Volkerak-Zoommeer'. Op ruimere afstand (meer dan 10 km) zijn andere Natura 2000-gebieden aanwezig, zoals de 'Yerseke & Kapelse Moer' en 'Het Markiezaat'. De ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden is weergegeven in figuur 2.1

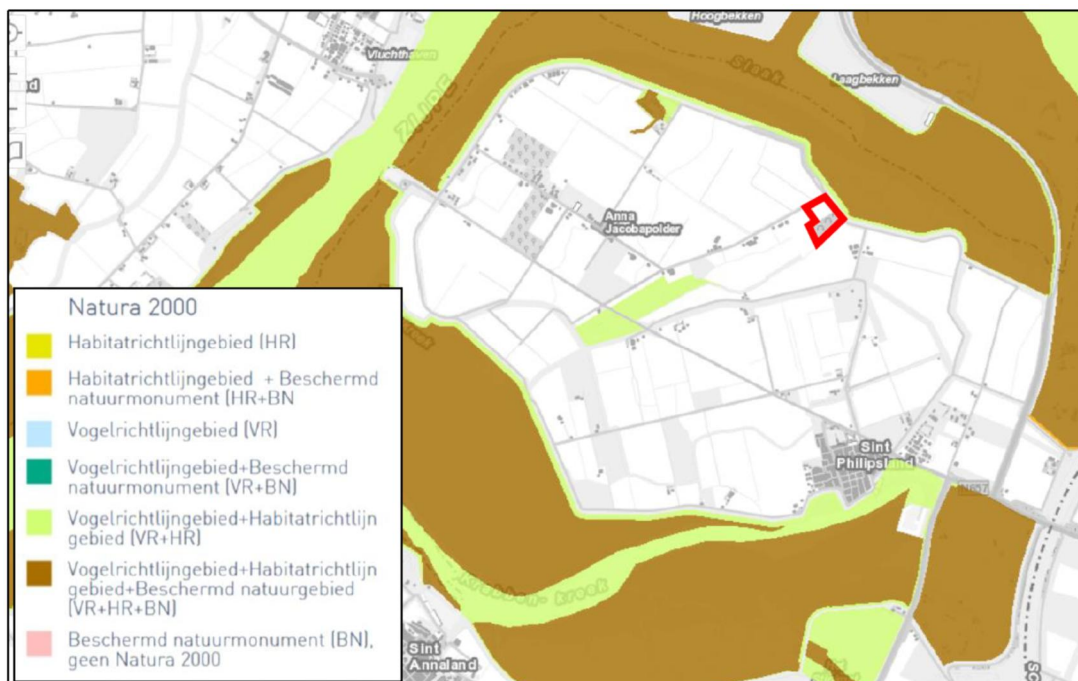

Fig. 2.1 Ligging plangebied (kader) ten opzichte van Natura 2000-gebieden (bron: Investeringsplan Bosje van Klompe)

¹ In de Aeries monitor is in te zien voor welke gebieden geen ruimte meer beschikbaar is. Omdat deze informatie niet altijd up-to-date kan deze afwijken van de beoordeling van de provincie.

2.3 Analyse van de mogelijke effecten

De werkzaamheden voor het herinrichten van het Bosje van Klompe beperken zich tot het plangebied zelf. Directe effecten op de nabijgelegen delen van Natura 2000-gebied 'Oosterschelde' als gevolg van werkzaamheden in het plangebied zijn niet aan de orde.

Mogelijke effecten

Hoewel het plangebied niet in een Natura 2000-gebied ligt kan sprake zijn van een indirecte invloed op de kwalificerende natuurwaarden ('externe werking'). Het direct aangrenzende Natura 2000-gebied 'Oosterschelde' is aangewezen voor vele vogelsoorten en een aantal habitattypen. Direct aan de andere zijde van de dijk ligt een schorrengebied (Rumoirtschorren) waarin zowel kwalificerende vogels als habitattypen aanwezig zijn.

Licht, geluid en bewegingen afkomstig van de werkzaamheden kunnen een verstorende werking hebben op de soorten waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen. De inzet van materieel en transportmiddelen kan mogelijk leiden tot een verhoogde immissie van stikstof op daarvoor gevoelige habitattypen in het natuurgebied. Of dat aan de orde is wordt hieronder beoordeeld.

Kwalificerende soorten

Een verstarend effect van de herinrichtingswerkzaamheden in het plangebied op kwalificerende soorten behorend tot Natura 2000-gebied 'Oosterschelde' en verder weg gelegen Natura 2000-gebieden is onwaarschijnlijk. Het plangebied wordt van het schorrengebied in de Oosterschelde gescheiden door een hoge zeedijk. De afstand tot de overige Natura 2000-gebieden met twee kilometer of aanzienlijk meer daarvoor te groot. Kwalificerende broedvogelsoorten voor Natura 2000-gebied 'Oosterschelde' zijn vlakbij de zeedijk en het plangebied niet aanwezig of te verwachten. Kwalificerende niet-broedende vogelsoorten zijn voornamelijk op het slik vóór het schor en langs de bredere kreekoeveren daarbinnen te vinden, op afstanden van 500 meter of meer. Licht, geluid en bewegingen afkomstig van mensen en materieel zijn door de afstand en de zeedijk niet waarneembaar voor de vogels in het Natura 2000-gebied. Kwalificerende rustende of foeragerende vogelsoorten zijn binnen de plangrenzen niet te verwachten: het beboste gebied is momenteel volledig ongeschikt voor deze soorten van kust en zee.

Kwalificerende habitattypen

Een directe aantasting van voor Natura 2000-gebied kwalificerende habitattypen of plantensoorten als gevolg van de aanleg- en bouwwerkzaamheden is uitgesloten. Een mogelijk indirect effect is alleen in verband te brengen met extra stikstofdepositie op daarvoor gevoelige habitattypen en plantensoorten als gevolg van de voor de aanleg en bouw in te zetten machines en transportmiddelen.

De nabij het plangebied gelegen mogelijk voor stikstof gevoelige habitattypen liggen in Natura 2000-gebied 'Oosterschelde'. Dit Natura 2000-gebied kent geen voor stikstofdepositie gevoelige duinmilieus. Het belangrijkste voor stikstofdepositie gevoelige habitatype betreft H7140, overgangs- en trilveen. Een klein oppervlak hiervan is te vinden op Noord-Beveland, op een afstand van ruimschoots meer dan 10 kilometer van het plangebied. De andere kwalificerende habitattypen van de Oosterschelde bestaan vooral uit binnen- en buitendijkse slikken en schorren die als minder gevoelig voor stikstofdepositie beschouwd worden. Voor het genoemde voor stikstofdepositie gevoeliger habitatype geldt dat door de afstand een extra invloed van stikstof geproduceerd daar vrijwel zeker niet meer meetbaar en kwantificeerbaar is. Voor de uitvoering van de werkzaamheden worden slechts enkele transportmiddelen en machines ingezet. De werkzaamheden zijn tijdelijk, ze duren maximaal enkele maanden. Er is vooralsnog geen aanleiding voor het uitvoeren van een AERIUS-berekening.

Van de voorgenomen herinrichtingswerkzaamheden in het Bosje van Klompe zijn geen significant negatieve effecten op kwalificerende natuurwaarden in de nabij of verder weg gelegen Natura 2000-gebieden te verwachten. Een nadere beoordeling op grond van de Wet natuurbescherming voor het herinrichten van het Bosje van Klompe op voor Natura 2000-gebied kwalificerende soorten en habitattypen is niet aan de orde.

3 Wet natuurbescherming: soortenbescherming

3.1 Toetsingskader

In de Wet natuurbescherming is de soortenbescherming in Nederland geregeld. Hierbij onderscheiden we drie verschillende beschermingsregimes waaraan verschillende verbodsbepalingen zijn gekoppeld:

Soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v.):

- lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
- lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen;
- lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn, bijlage I Verdrag van Bern (artikel 3.5 e.v.):

- lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren;
- lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen;
- lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Andere Soorten (artikel 3.10 e.v.):

- lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - onderdeel a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Voor soorten van de *Vogelrichtlijn (art.3.1)* en *Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5)* geldt dat vaste rust- en verblijfplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) niet opzettelijk verstoord of vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet opzettelijk mogen worden gedood of verwond.

Voor *Andere soorten* geldt dat vaste rust- en verblijfplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van beschermde soorten niet (opzettelijk) vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet (opzettelijk) mogen worden gedood of verwond.

Ten aanzien van de *andere beschermde soorten* geldt dat het bevoegd gezag (provincies c.q. ministerie van EZ) de vrijheid hebben om soorten binnen deze categorie vrij te stellen van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 Wet natuurbescherming.

De vrijstellingslijsten die in de provinciale verordeningen zullen worden opgenomen zijn nog niet voor alle provincies vastgesteld. Via de Verordening Wet natuurbescherming hebben een aantal provincies specifieke soorten als schadesoort aangemerkt en andere (kleine marterachtigen) van de vrijstellingslijst gehaald. Hier zullen in de loop van 2017 mogelijk opnieuw veranderingen in optreden.

Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld en waarvoor de voorgenomen activiteiten strijdig zijn met de bepalingen in de Wet natuurbescherming, geldt een ontheffingsplicht. Deze kan alleen worden verleend indien de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is en een geldend belang van toepassing is. Het is ook mogelijk om ten aanzien van *Andere soorten* te werken volgens een goedgekeurde gedragscode die is afgestemd op de Wet natuurbescherming, mits de voorgenomen activiteit las zodanig in de gedragscode is beschreven. Er is dan geen ontheffingsplicht van toepassing.

3.2 Methode

Bronnenonderzoek

De inventarisatie betreft een onderzoek naar de actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten rond het projectgebied. Het bronnenonderzoek heeft als doel een overzicht te verkrijgen van de beschikbare informatie met betrekking tot het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied en omgeving. Hiervoor zijn de volgende bronnen gebruikt:

- Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF);
- soortenatlassen en kaarten uit de kennisdocumenten soorten;
- ecologische monitoring en onderzoek van Het Zeeuwse Landschap;
- diverse websites. Deze bevatten vaak waarnemingen die nog niet via de NDFF worden geleverd.

Habitatgeschiktheidsbeoordeling

Op 20 september 2017 is samen met de heer P. Calle van Het Zeeuwse Landschap een ecologische verkenning (habitatgeschiktheidsbeoordeling) van het plangebied uitgevoerd, waarbij de aanwezigheid van en de geschiktheid van het plangebied voor beschermde soorten is onderzocht en beoordeeld. De verkenning vond bij hiervoor geschikte weersomstandigheden (half bewolkt, nauwelijks wind, 18 C) van enkele uren voor tot enige tijd na zonsondergang plaats. Alle tijdens het bezoek waargenomen soorten zijn genoteerd. De verkenning brengt samen met het bronnenonderzoek de beschermde soorten en soortgroepen in beeld die in het plangebied (kunnen) voorkomen.

Analyse en toetsing van mogelijke effecten

In vervolg op het voorgaande is bepaald in hoeverre effecten op voorkomende beschermde soorten kunnen optreden door de voorgenomen ontwikkelingen in het plangebied. Op basis van deze analyse concluderen wij voor welke soorten(groepen) nader onderzoek nodig is.

3.3 Voorkomende ecotopen

Het plangebied ligt aan de noordkant van Sint Philipsland en wordt door een hoge zeedijk gescheiden van een schorrengebied in de Oosterschelde. Het plangebied bestaat uit een akker en een verwaarloosde aanplant van Canadese populieren. Op de akker worden worteltjes geteeld. Langs de randen van het bos en op enkele plaatsen daarbinnen is opslag aanwezig van iep, vlier, meidoorn en veldesdoorn. De ondergroei bestaat uit zeer algemene ruderaal kruiden en braamstruiken. Het open water dat aanwezig is bestaat uit een hier tot een sloot gereduceerde Bruintjeskreek en een sloot tussen het plangebied en de Krammersweg onderlangs de zeedijk.

3.4 Planten

Actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten

Langs en in het bos, maar ook langs de akker en de houtwal groeien uitsluitend zeer algemene ruigtekruiden als brandnetels, aangevuld met grassen en bramen. In het plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen of te verwachten. Geschikte omstandigheden voor beschermde soorten ontbreken.

Analyse en toetsing van mogelijke effecten

Nader onderzoek of aanvullende procedures met het oog op beschermde planten zijn niet aan de orde.

3.5 Zoogdieren

Actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten

Uit het verkennend onderzoek volgt dat in het verleden alleen incidenteel een enkele gewone dwergvleermuis jagend in het plangebied is waargenomen. Geschikte verblijfplaatsen voor deze en andere gebouwbezonende vleermuizen ontbreken in het plangebied: gebouwen zijn niet aanwezig. Controle van de bomen tijdens de verkenning op 20 september 2017 heeft uitgewezen dat de relatief dunne bomen weliswaar in een slechte staat verkeren, maar desondanks niet of nauwelijks holten bevatten. Ook loshangende schors was maar bij enkele bomen aanwezig. De enige wel aangetroffen holten bevonden zich in een paar dode bomen. Enkele van deze holten leken in principe geschikt voor boombewonende soorten als de grootoorvleermuis of de watervleermuis. Zichtbare sporen van gebruik zijn aan de buitenzijde echter niet waargenomen. Gezien de ligging van het bosje te midden van open agrarisch gebied nabij het zoute water van de Oosterschelde is een verblijfplaats van exemplaren van deze soorten niet waarschijnlijk. Belangrijke delen van het benodigde leefgebied ontbreken. De holten zijn daarentegen mogelijk wel geschikt als het tijdelijk paarverblijf van de ruige dwergvleermuis. Deze soort is bijzonder mobiel en maakt in nazomer en najaar gebruik van holten, zij vliegen dan roepend rond of bij de paarverblijfplaats. Aansluitend aan de controle bij daglicht is daarom vanaf zonsondergang met behulp van ultrasoonontvangers (Pettersen D100 en DX240) éénmalig verkend of roepende mannetjes van de ruige dwergvleermuis aanwezig waren. Zij zijn ondanks de goede omstandigheden (18 °C, geen wind) niet aangetroffen. Wel werden vanaf ruim een half uur na zonsondergang enkele jagende gewone dwergvleermuizen gezien en gehoord. Zij maakten daarbij uitsluitend gebruik van de ten opzichte van de windrichting luwe zijden van het bos. Deze dieren zijn ongetwijfeld afkomstig van de in de nabije omgeving gelegen boerderijen.

Uit het gegevensonderzoek is niet gebleken dat in het verleden andere zwaardere beschermde soorten zoogdieren in het plangebied voorkwamen. Zij komen in de ruime omgeving niet voor en geschikt leefgebied voor de zwaardere beschermde soorten daaronder bleek ook niet aanwezig. Tijdens de ecologische verkenning op 20 september 2017 zijn de resten van een dode vos gevonden en werden verschillende reeën, hazen en konijnen gezien. Andere algemene soorten, met uitzondering van bos- of veldmuizen, zijn in het plangebied niet te verwachten. Het leefgebied is ongeschikt of zij komen in de ruime omgeving van het plangebied niet voor.

Analyse en toetsing van mogelijke effecten

Een effect van de voorgenomen ontwikkelingen in het plangebied aanwezige zwaardere beschermde zoogdieren is niet aan de orde. Het jachtgebied van de enkele in het plangebied jagende gewone dwergvleermuizen wordt door de plannen niet beïnvloedt. Door het sparen van een deel van het bos blijven voldoende bosranden om langs te jagen bestaan. Dode bomen met holten die geschikt zijn als vleermuisverblijf zullen in het seizoen voorafgaand aan het kap nader worden onderzocht op gebruik door vleermuizen. Afhankelijk van de uitkomsten zal worden bepaald of zij kunnen worden verwijderd, of daarvoor een ontheffing dient te worden aangevraagd of dat zij met behoud van de functionele leefomgeving kunnen worden gespaard. De werkzaamheden zelf worden bij daglicht en buiten de actieve periode (zomer) van vleermuizen uitgevoerd. Aanvullend onderzoek, andere voorzorgsmaatregelen of procedurele stappen voor zwaardere beschermde zoogdiersoorten zijn niet aan de orde. Op de algemene zoogdieren die in en om het plangebied voorkomen is de vrijstellingsregeling voor ruimtelijke ingrepen van toepassing. Gewerkt zal worden conform de zorgplicht uit de Wnb door te handelen conform de door Het Zeeuws Landschap gehanteerde Gedragcodes flora en fauna.

3.6 Vogels

Actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten

Alle in Nederland in het wild voorkomende vogelsoorten genieten bescherming op grond van de Europese Vogelrichtlijn. Op basis van jurisprudentie zijn zij op grond van de Wnb met name beschermd op en rond hun voortplantingsplaatsen: zij zijn beschermd vanaf het moment dat wordt gebroed tot dat het laatste jong het nest verlaten heeft. Uit gegevens in de bestanden van de NDFF en eigen onderzoek van Het Zeeuwse Landschap blijkt dat in het plangebied algemene broedvogelsoorten tot broeden komen. Enkele holten in de bomen bleken recent gebruikt door een specht: zowel de grote bonte als de groene specht zijn als broedvogel recent in het Bosje van Klompe gesignaleerd. Een overzicht van de waargenomen vogelsoorten is te vinden in het Investeringsplan Bosje van Klompe.

In het bosje bevindt zich een al enige jaren achtereen gebruikt nest van een havik. Sinds 2012 is hier succesvol gebroed (med. Roofvogelwerkgroep Zeeland, H. Castelijns). Een exemplaar van deze soort was tijdens de ecologische verkenning in de omgeving van het nest aanwezig. Door de buizerd is meermalen een broedpoging in het bosje gedaan. Het aanwezige nest bleek erg klein en is in 2017 niet door de soort gebruikt om te broeden.

Analyse en toetsing van mogelijke effecten

Met de aanwezige algemene broedvogels wordt rekening gehouden door buiten het broedseizoen te werken of, als dat niet mogelijk blijkt, tijdig preventieve maatregelen nemen die het vestigen daarvan voorkomen. Omdat een deel van het bosje gespaard en versterkt zal worden, blijft geschikt leefgebied voor spechten en algemene bos- en struweelvogels aanwezig.

Zowel havik als buizerd vallen onder de soorten die beschikken over een jaarrond beschermde, vaste nestplaats. Het op 20 september beoordeelde nest van de buizerd bleek een probeersel en is in 2017 niet gebruikt. De nabijheid van het broedende paar haviken zal daar een rol in spelen. Ook in voorgaande jaren heeft de soort er niet consequent gebroed. De soort wijkt mogelijk uit naar bomen ten zuiden van het plangebied (med. H. Castelijns). Omdat zeker is dat het Bosje niet jaarlijks gebruikt wordt en alternatieven in de nabije omgeving aanwezig zijn valt de nestlocatie van deze buizerd niet onder de gehanteerde definitie van een jaarrond beschermde vaste nestplaats. Van de havik is zeker dat het paar er jaarlijks broedt en daarvoor gebruik maakt van het vorige jaar gebruikte nest.

Alle werkzaamheden worden buiten het broedseizoen uitgevoerd. Het nest van de havik zal bij de herinrichting volledig worden gespaard, inclusief een deel van de omringende bomen. Hiervoor is in ruime zin uitgegaan van het benodigde broedterritorium van een buizerd, omdat er geen kennisdocument voor de havik beschikbaar is. Omdat de havik als verstoring gevoeliger wordt gezien dan de buizerd blijft ruim 1,5 hectare van de Canadese populieren rondom het nest staan. Om dit deel te behouden wordt het zuidwestelijk deel geheel gespaard, waarmee wordt voorkomen dat de bomen daarachter omwaaien. Om het bosje ook voor de toekomst te behouden worden worden verspreid over het bos voor de korte termijn snelgroeiende wilgen en zwarte populieren aangebracht, aangevuld met aan te planten zomereiken voor de langere termijn. Daarnaast wordt de huidige afschermende begroeiing langs de randen en in het bosje niet alleen gehandhaafd maar waar nodig (na de kap van de andere delen) versterkt met een mantel/zoomvegetatie waar die door kap van een deel van het bos niet meer aanwezig is. Hiervoor zal het bos worden uitgerasterd, waarna wilgen en struweelsoorten worden aangeplant en spontane opslag mogelijk is. Het planten van bomen en struiken in het bos en langs de bosrand zal nog vóór het eerstvolgende broedseizoen na het verwijderen van een deel van de bomen worden uitgevoerd. De huidige condities rondom het nest worden daardoor zo spoedig mogelijk hersteld. Het bosje is en blijft toegankelijk voor recreanten en wordt zonodig toegankelijker gemaakt om eventuele verstoring verder te beperken. De herinrichting van het Bosje van Klompe heeft daarnaast door het verschraken van de omgeving en het uit productie halen van de akker positieve gevolgen voor het omringende jachtterritorium. Gezien de gunstige staat van instandhouding van de havik in Zeeland en de verwachting dat door het nemen van de eerdergenoemde maatregelen deze broedlocatie op Sint Philipsland met succes gespaard kan worden is er geen aanleiding voor het aanvragen van een ontheffing soortbescherming Wnb. De herinrichting van het Bosje van Klompe is niet van invloed op het duurzaam voortbestaan van de havik op en rond Sint Philipsland en in Zeeland.

3.7 Overige soortgroepen

Actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten

In de ruime omgeving van het plangebied komen geen reptielen voor. Zij worden hier niet verwacht. Het plangebied is ongeschikt als leefgebied van algemene en zwaarder beschermde amfibieën: open water geschikt als voortplantingsgebied en geschikte schuilplaatsen ontbreken. De zwaarder beschermde rugstreeppad is van Sint Philipsland wel bekend en in staat om aanzienlijke afstanden te overbruggen. Vestiging tijdens de uitvoering van de werkzaamheden is goed mogelijk. Beschermde vissoorten, ongewervelden en weekdieren zijn van het plangebied niet bekend en worden er ook niet verwacht.

Analyse en toetsing van mogelijke effecten

Exemplaren van de rugstreeppad kunnen het werkgebied bereiken als de werkzaamheden starten in of nog doorlopen tot de actieve periode van de soort (april – oktober). Door het nemen van preventieve maatregelen wordt voorkomen dat exemplaren van de rugstreeppad worden verstoord of gedood. Een effect van de voorgenomen activiteit op de rugstreeppad en overige soorten en soortgroepen is niet relevant omdat zorgvuldig en in overeenstemming met de Wnb wordt gehandeld.

4 Natuurbeleidskaders

4.1 Toetsingskader

Het beleidskader van de overheid dat niet in wetgeving is vastgelegd bestaat uit:

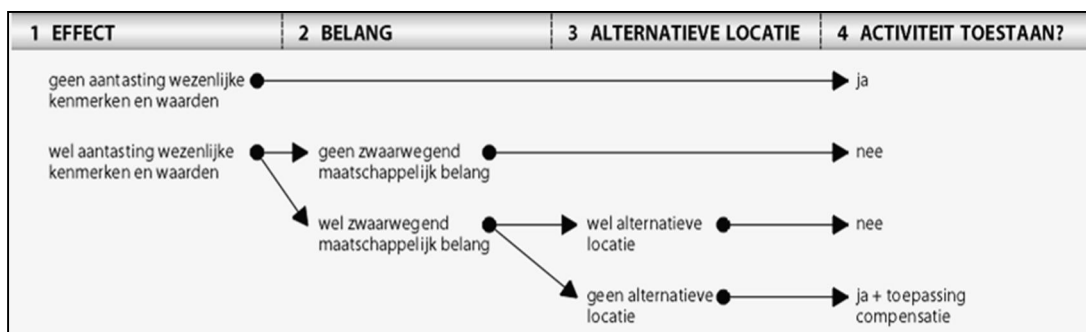
- provinciaal beleid;
 - Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS).

4.2 Natuurnetwerk Nederland

Toetsingskader

De wettelijke bescherming (Wro) van het NNN is geregeld via het bestemmingsplan. Het NNN voor de provincie Zeeland is vastgelegd in de provinciale ruimtelijke verordening.

De afweging voor ingrepen in het NNN gaat volgens het “nee, tenzij-principe”. In onderstaand schema is dit stapsgewijs weergegeven. Ingrepen met een significant negatieve invloed op de wezenlijke kenmerken en waarden mogen niet plaatsvinden, tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en indien er geen alternatieven zijn. Indien bij een ingreep schade wordt aangericht aan een NNN-gebied, dan dient dit in ieder geval gemitigeerd te worden. De resteffecten aan verlies van kwaliteit en/of oppervlakte dient te worden gecompenseerd. Daarnaast kan salderen van positieve en negatieve effecten op het NNN uitkomst bieden om projecten in het NNN te realiseren. Het verkennend natuuronderzoek geeft inzicht in de ligging van NNN gebieden in de omgeving van het plangebied en de noodzaak voor het doorlopen van ‘nee, tenzij, procedure’. In de provincie Zeeland is de externe werking van het NNN niet van toepassing. Een “nee, tenzij-toets” behoeft alleen te worden doorlopen indien er sprake is van een RO-procedure met betrekking tot wijziging van de bestemming van het plangebied.

Schema: Het “nee, tenzij”-principe van het compensatiebeginsel.

Inventarisatie

Het plangebied maakt deel uit van het Natuurnetwerk Zeeland. In de directe nabijheid liggen andere onderdelen van het Natuurnetwerk: de Rumoirtschorren en de Bruintjeskreek. Beide maken deel uit van het Natura 2000-gebied ‘Oosterschelde’. De ligging van het plangebied ten opzichte van deze nabijgelegen delen van het Natuurnetwerk Zeeland is te vinden in het Investeringsplan Bosje van Klompe en komt overeen met de begrenzing van het Natura 2000-gebied op Sint Philipsland, weergegeven in figuur 2.1.

Analyse en toetsing effecten

De werkzaamheden vinden volledig binnen de begrenzing van het Natuurnetwerk plaats, maar gaan niet ten koste van enig oppervlak Natuurnetwerk en betreffen een goedgekeurd voornemen voor een herinrichting die passend is voor dit deel van de voormalige Bruintjeskreek. Er worden als gevolg van de werkzaamheden geen wezenlijke kenmerken van het voormalig productiebosje en op de akker aangetast, als nieuwe natuur is nog geen beheertype toegekend. Zij worden door de herinrichting juist ontwikkeld voor de toekomst. Vervolgstappen zijn niet aan de orde.

5 Conclusies

5.1 Wet natuurbescherming

5.1.1 Wet natuurbescherming: onderdeel Natura 2000-gebieden

Er is één Natura 2000-gebied aanwezig in de directe nabijheid van het plangebied. Dit betreft het Natura 2000-gebied 'Oosterschelde'. Andere Natura 2000-gebieden liggen op afstanden variërend van enkele kilometers tot tientallen kilometers van het plangebied. De voorgenomen werkzaamheden hebben geen direct effect op de kwalificerende natuurwaarden van deze Natura 2000-gebieden. Een indirect effect (externe werking N2000) als gevolg van extra stikstofdepositie op hiervoor gevoelige habitattypen in deze Natura 2000-gebieden kan op grond van de beperkte schaal van de werkzaamheden worden uitgesloten. De immissie van Nox op hiervoor gevoelige habitattypen die op ruime afstand van het plangebied liggen als gevolg van de tijdelijke inzet van enkele transportmiddelen, graafmachines en een Harvester is daar vrijwel zeker niet meetbaar en kwantificeerbaar. Er is vooralsnog geen aanleiding voor het uitvoeren van een AERIUS-berekening. Nader veldonderzoek, effectonderzoek of procedurele stappen zijn niet noodzakelijk. Het aanvragen van een vergunning op grond van de gebiedsbescherming uit de Wnb is niet aan de orde, de werkzaamheden zijn niet van invloed op de kwalificerende waarden van de Oosterschelde of andere Natura 2000-gebieden.

5.1.2 Wet natuurbescherming: onderdeel soortenbescherming

Er zijn met uitzondering van de havik geen vaste verblijfplaatsen van zwaarder beschermde vogels, amfibieën of vleermuizen in het plangebied aanwezig. Zeker is dat algemene vogelsoorten in het Bosje van Klompe tot broeden komen. Het aanvragen van een ontheffing gericht op broedende vogels is niet aan de orde; deze kan en wordt niet afgegeven. Door het nemen van passende voorzorgsmaatregelen, in dit geval door ruim buiten het broedseizoen te werken, wordt het verstoren van algemene broedvogels voorkomen en in overeenstemming met de wet gehandeld. Het aanwezige, jaarrond beschermde, nest van de havik wordt bij de werkzaamheden gespaard, inclusief het voor het broedterritorium functioneel leefgebied daaromheen. Dit 1,5 hectare deel te handhaven bos zal worden voorzien van een mantel/zoomvegetatie die de broedlocatie beschermt en afschermt, het resterende bos zal bovendien zodanig worden bijgeplant dat het met het haviksnest ook voor de toekomst behouden kan en zal blijven. Omdat het nest wordt gespaard en beschikbaar blijft voor de soort is het aanvragen van een ontheffing voor het mogen verwijderen van een vaste nestplaats niet aan de orde.

Door het nemen van preventieve maatregelen wordt voorkomen dat de beschermde rugstreeppad zich alsnog tijdens de uitvoering van de werkzaamheden kan vestigen binnen de plangrenzen. De toe te passen maatregelen worden zonodig, als binnen de actieve periode van de soort gewerkt moet worden, vastgelegd in een voor en tijdens de uitvoering te hanteren beknopt Ecologisch Werkprotocol.

Het aanvragen van een ontheffing op grond van de soortbescherming uit de Wnb is niet aan de orde. De werkzaamheden kunnen in overeenstemming met de bepalingen uit de wet worden uitgevoerd door het nemen van preventieve maatregelen en door zorgvuldig te handelen.

5.2 Natuurbeleidskaders

Natuurnetwerk Nederland

De voorgenomen werkzaamheden hebben geen effect op beschermde gebieden in het kader van het NNN. Er is geen nader veldonderzoek of effectonderzoek noodzakelijk. Ook maatregelen om effecten te beperken zijn niet aan de orde.

Samenvattende tabel

	Effecten	Nader veld onderzoek	Nader effect onderzoek	Mitigerende maatregelen*	Nadere procedure
Wet natuurbescherming, Natura 2000-gebieden	• Geen	• Geen	• Geen	• Geen	• Geen
Wet natuurbescherming, soorten	• Broedvogels • Rugstreeppad (zwervend) • Havik	• Geen	• Geen	• Preventieve maatregelen voor: • Broedvogels • Rugstreeppad • Havik	• Werken conform Ecologisch Werkprotocol
Natuurnetwerk Nederland	• Geen	• Geen	• Geen	• Geen	• Geen

5.3 Preventieve maatregelen

Uit het voorgaande volgt dat de volgende preventieve maatregelen zullen worden genomen:

- handhaven van 150 m² bos rondom de nestlocatie van de havik;
- aanplant van een bos-zoom mantel structuur op die plekken waar straks aan de buitenrand van het te handhaven bosgedeelte geen struweellaag aanwezig is;
- alle niet populieren soorten (zowel bomen als struiken, in de buitenste 10 meter zone van waar de populieren gekapt worden blijven gespaard;
- het verspreid aanplanten van toekomstbomen die op termijn de (natuurlijke sterfte van) populieren zullen vervangen;
- buiten het broedseizoen van vogels en de actieve perioden van vleermuizen en de rugstreeppad werken;
- nader onderzoek naar het gebruik van aanwezige boomholten door vleermuizen, indien nodig gebleken gevolgd door passende maatregelen en/of procedurele stappen.